

ETYJIN MINISTERIKOKOUS BRATISLAVASSA 5.-6.12.2019

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin ministerineuvoston kokous järjestettiin Bratislavassa 5.-6.12.2019. Venäjän toimet Ukrainassa ja näiden vaikutukset Euroopan turvallisuudelle hallitsivat myös tämän vuoden keskusteluita. Osallistujavaltiot noteerasivat myönteisen kehityksen Itä-Ukrainan tilanteeseen liittyen, mutta peräänkuuluttivat vahvempaa poliittista tahtoa konfliktin ratkaisemiseksi. Etyjissä tehtyjen sitoumusten toimeenpanon tärkeyttä painotettiin.

Kokouksen tulokset jäivät päätösten osalta historiallisen laihoiksi. Yhteistä poliittista julistusta eikä Ukrainaan liittyvää julistusta saatu aikaan, eikä yhtäkään substanssipitoista tekstiä hyväksytty.

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin 26. ministerikokous järjestettiin Bratislavassa 5.-6.12.2019. Kokouksen isäntänä toimi Etyjin puheenjohtajamaa Slovakian ulkoministeri Miroslav Lajčák.

Ministerineuvoston tulokset

Kokoukseen osallistui yhteensä 35 Etyj-osallistujavaltion ministeriä, EU-maista 17. Ukraina oli tänäkin vuonna yksi kokouksen keskeisimmistä aiheista. Itä-Ukrainan tilanteeseen liittyvä positiivinen kehitys noteerattiin useissa osallistujavaltioiden puheissa, ja poliittisen tahdon tärkeyttä korostettiin jatkotoimenpiteiden osalta. Venäjän toimet Krimillä tuomittiin. Lähes kaikissa puheissa mainittiin myös pitkittyneet konfliktit (Vuoristo-Karabah, Transnistria ja Georgia) sekä tarve löytää niihin ratkaisu. Lisäksi tuotiin esiin huolestuttava kehitys ihmisoikeuksissa Etyjin alueella, samoin kuin itsenäisten instituutioiden aseman merkitys. Kenttäoperaatioiden tärkeä työ nousi myös vahvasti esiin.

Bratislavan ministerikokouksen tulokset jäivät historiallisen vähäisiksi. Tänäkään vuonna ei päästy yhteisymmärrykseen osallistujavaltioiden yhteisestä poliittisesta julistuksesta (hyväksytty viimeksi ministerineuvostossa vuonna 2002) eikä Ukrainaan liittyvästä julistuksesta. Yhtäkään substanssipitoista 57 osallistujavaltion formaatissa neuvoteltua päätöstä ei hyväksytty. Tuloksina päätökset/julistukset ainoastaan seuraavista:

1. Etyj-puheenjohtajuudet vuosille 2021 (Ruotsi) ja 2022 (Puola)
2. Välimeren ja Aasian kumppanimaiden kontaktiryhmien tekninen uudelleennimeäminen

3. Seuraavan ministerikokouksen paikka ja aika (Tirana 3.-4.12.2020)
4. Asevoimien demokraattisen kontrollin (*Code of Conduct*) vuosipäiväjulistus
5. Joukkotuhoaseiden proliferaation (YKTN pl. 1540) vuosipäiväjulistus
6. Ministerien lausunto Transnistrian konfliktin neuvotteluprosessista

Kokouksen vähäisiä tuloksia on jälkikäteen pohdittu. Yhtenä syynä on tämänhetkinen poliittinen tilanne, joka ei mahdollista yhteisymmärrykseen pääsemistä osallistujavaltioiden kesken.

Ulkoministeri Lajčák lanseerasi kokouksen yhteydessä myös Bratislavan vetoamuksen (the Bratislava Appeal), jossa pyydetään uudelleensitoutumista Etyjin periaatteisiin sekä lisää joustavuutta dialogissa. EU:n sisällä ei päästy yksimielisyyteen vetoamuksen allekirjoittamisesta, eikä Suomi liittynyt siihen virallisesti.

Suomen osallistuminen

Suomen delegaatiota johti valtiosihteeri Matti Anttonen. Suomi puhui osallistujavaltioista tänä vuonna ensimmäisenä EU-puheenjohtajuutensa vuoksi. Puheessa nostettiin esiin Ukrainan konfliktin keskeisyys Etyjin agendalla, Krimin liittämisen tunnustamattomuus, Venäjän vastuu, pitkittyneet konfliktit, Etyjissä tehtyjen sitoumusten kunnioittaminen sekä Etyj-instituutioiden arvokas työ. Näiden lisäksi mainittiin Suomen kannalta keskeiset teemat kuten tavanomaisten aseiden valvontaan liittyvä jäsennelty vuoropuhelu, Wienin asiakirjan päivittäminen, Avoin Taivas -sopimuksen hyödyllisyys ja voimassapito, rauhanvälitys, tasa-arvo sekä nuoret ja naiset.

Etyjin puheenjohtajana aloittaa 1.1.2020 Albania. Vuonna 2021 puheenjohtajana toimii Ruotsi ja vuonna 2022 Puola. Ensi vuonna juhlitaan muutamia Etyjin vuosipäiviä: Helsingin päätösasiakirjan solmimisesta tulee yhteensä 45 vuotta. Lisäksi Pariisin Uuden Euroopan peruskirjan allekirjoituksesta tulee kuluneeksi 30 vuotta vuonna 2020.